

WORKSHOP: ERASMUS+: TEACHING CONTROVERSIAL ISSUES

Tufan Naderi & Hay Janssen

TEACHING
CONTROVERSIAL
ISSUES

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Programma

- Inleiding
  - Wat zijn controversiële onderwerpen
  - Timing en strategieën
- Voorbeeld
  - Waardenkompas
- Het project: TCI
  - Data & Tools

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Controversiële onderwerpen

Onderwerpen die:

- **waardeoordelen** bevatten, zodat het probleem **niet alleen op basis van feiten**, bewijs of experiment kan worden opgelost
- door een aanzienlijk aantal mensen **als belangrijk worden beschouwd**

(Wellington, 1986)

Onderwerpen waarbij:

- het onderwerp **actueel interessant** is
- er conflicterende **waarden en meningen zijn**
- er conflicterende prioriteiten en materiële **belangen** zijn
- **emoties** sterk kunnen worden opgewekt
- het onderwerp complex is

(Claire & Holden, 2007)

Alles kan controversieel zijn!

- Zelfs kwesties die niet per se controversieel hoeven te zijn, kunnen binnen de directe context van het klaslokaal tot controversie leiden vanwege **hoe ze behandeld worden** door de leraar en of **ervaren worden** door leerlingen/studenten.

Versfeld (2005)

Controversiële onderwerpen

Vorzichtige conclusies:

- Controverse is *mogelijk* niet rechtstreeks gerelateerd aan de inhoud op zich
- Zelfs ‘feiten’ zijn niet immuun voor controverse in de klas
  - Valse controverses
- Niet alleen het *wat*, maar ook het *hoe* heeft invloed op controverse in de klas.

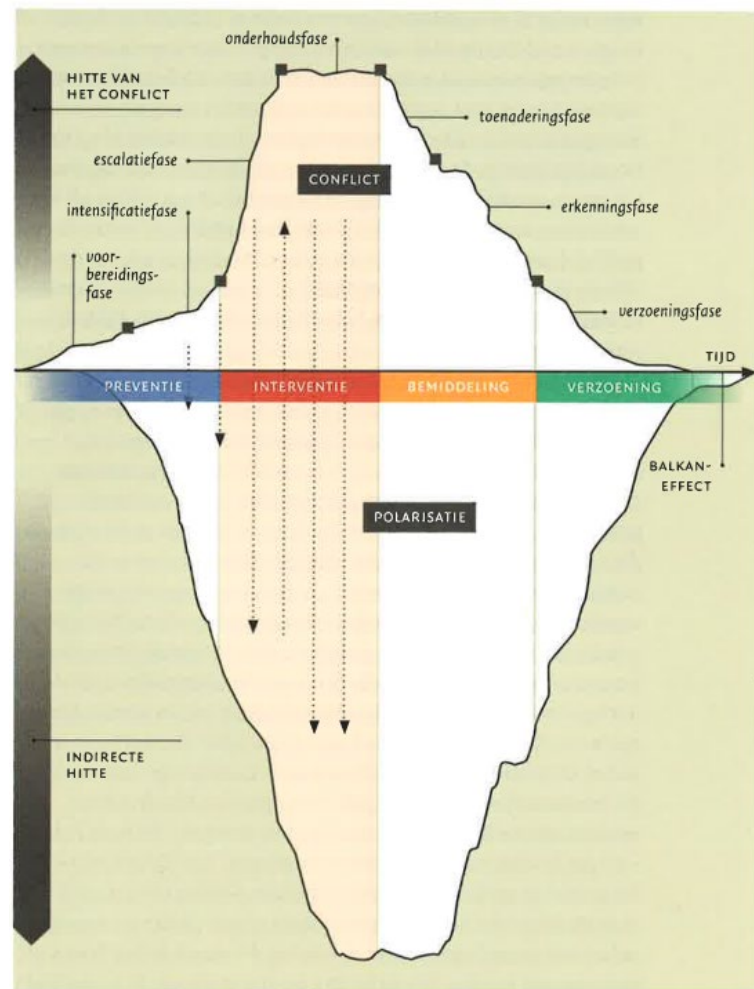
Endemische onvoorspelbaarheid

- Zelfs als je van tevoren hebt nagedacht over mogelijke controverses, kun je verrast worden.
- Geplande controverse kan leiden tot ongeplande controverse...

Wisselwerking tussen conflict en polarisatie

- Ijsbergmodel
  - Bovenwater
  - Onderwater:
    - “Dat speelt bij ons niet”
    - “Dat is echt de kop ingedrukt”
- 7 fasen en 4 stadia

Afb. 12 Wisselwerking tussen conflict en polarisatie. Het conflict boven het wateroppervlak en de polarisatie eronder.

Effectief inzetten van onderwijs: Timing is key!

Stadium	Preventie	Interventie	Bemiddeling	Verzoening
Onderwerp	Harmonie	X	Conflict	Levensovertuiging
Wat en wie	Identiteit-Ander	X	Eigen ervaring - Ik	De relatie - Wij
Niveau	Kennis	X	Vaardigheden	Houding
Deelname	'Open' inschrijving	X	Rekruteren - wij en zij apart	Rekruteren – wij en zij samen
Kenmerk	Gesprek	X	Training en gesprek	Bezinning, training en gesprek

Strategie

Wanneer?

Distancing
(afstand nemen)

Als een kwestie zeer gevoelig ligt binnen de klas, school of lokale gemeenschap kan je gebruik maken van **vergelijkingen of parallellen** (tijd, plaats etc.)

Compensatory
(compenserend)

Als leerlingen zich extreem uitlaten of sterke opvattingen hebben gebaseerd op onwetendheid kan je **nieuwe informatie of argumenten & perspectieven aandragen**.

Empathetic
(inleven)

Om leerlingen te helpen een probleem vanuit **verschillende perspectieven** te zien kan je deelopdrachten inzetten ter voorbereiding. In contexten als vooroordelen, discriminatie of onbegrip.

Exploratory
(ontdekkend)

Als de aard en oorsprong van een vraagstuk niet helder is kan je **samen op zoek** gaan naar de onduidelijkheden.

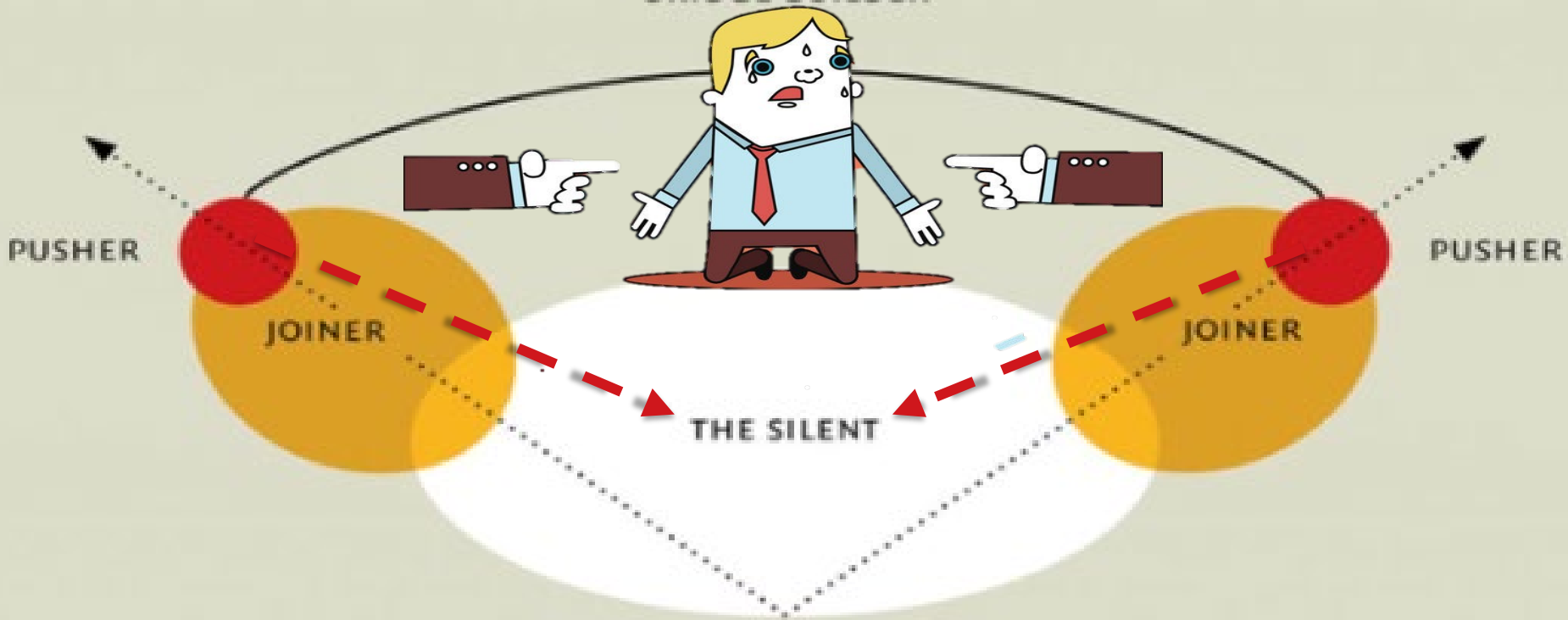
De-personalising
(veralgemeniseren)

Als het te dichtbij komt voor je leerlingen en het tot hevige emoties zou kunnen leiden kan je **het minder persoonlijk** maken.

Engaging
(verbindend)

Als leerlingen weinig betrokkenheid tonen of geen mening lijken te hebben, dan kan je **nieuwe (persoonlijke of actuele) contexten gebruiken**.

BRIDGE BUILDER

Waardenkompas

1. De vraag in dit voorbeeld is: in hoeverre vind je de volgende dingen goed (te rechtvaardigen)?

- Ken een score toe van 0 (helemaal niet; ik ben het er absoluut niet mee eens) tot 10 (helemaal; ik ben het er absoluut mee eens).

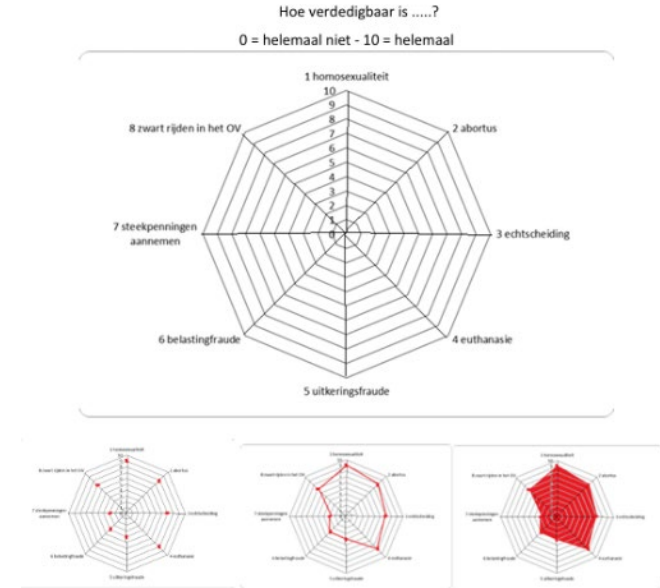

Aspect	Waarde (0-10)	Aspect	Waarde (0-10)
1 Homoseksualiteit		5 Uitkeringsfraude	
2 Abortus		6 Belastingfraude	
3 Echtscheiding		7 Steekpenningen aannemen	
4 Euthanasie		8 Zwartrijden in het OV	

Waardenkompas

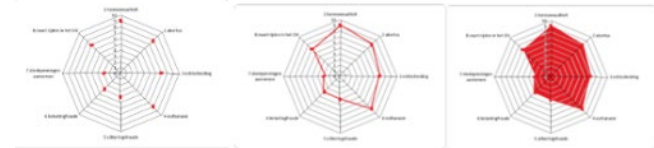
2. Markeer je antwoorden op de assen van het waardenkompas met een punt of een 'X'.

- Verbind alle punten met een lijn om je persoonlijke kompas vorm te geven.
- Kleur aan het eind de ruimte binnen de lijnen in om je eigen profiel te visualiseren.

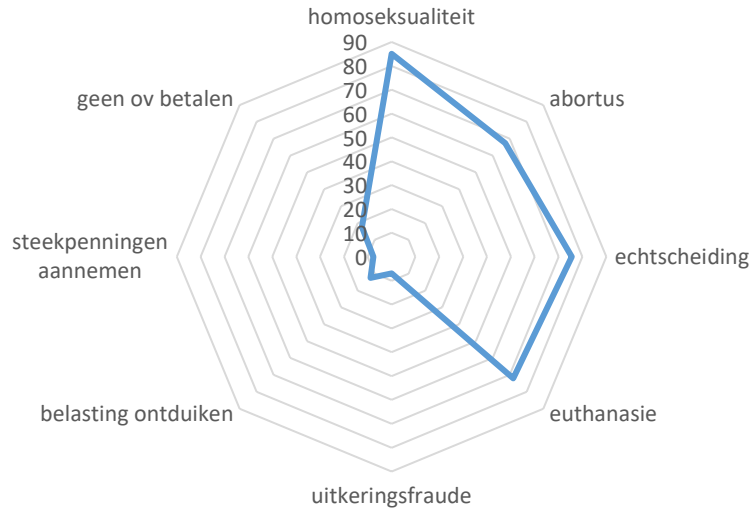
Waardenkompas

3. Bespreek met je buur de eventuele verschillen én overeenkomsten.

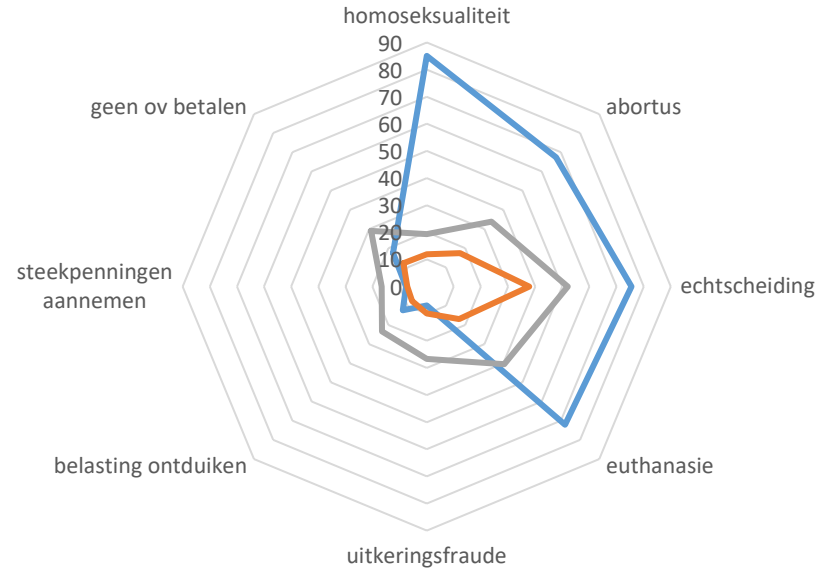

Waardenkompas

NL

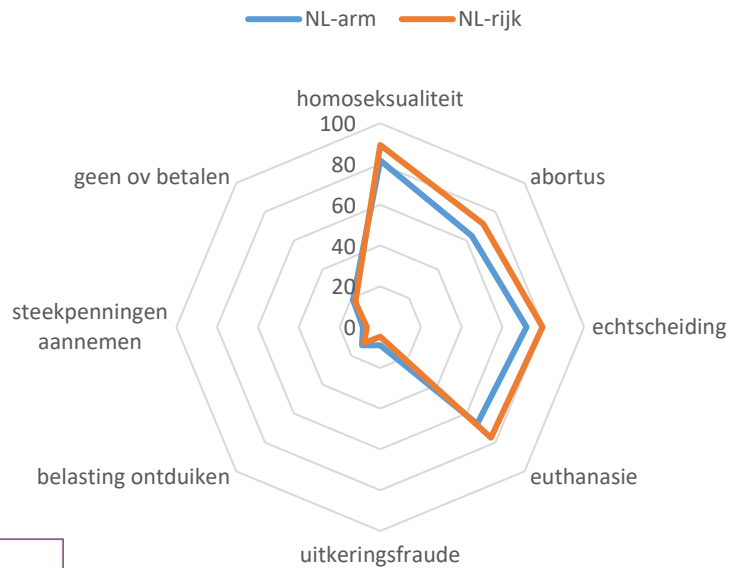

— NL — TR — UKR

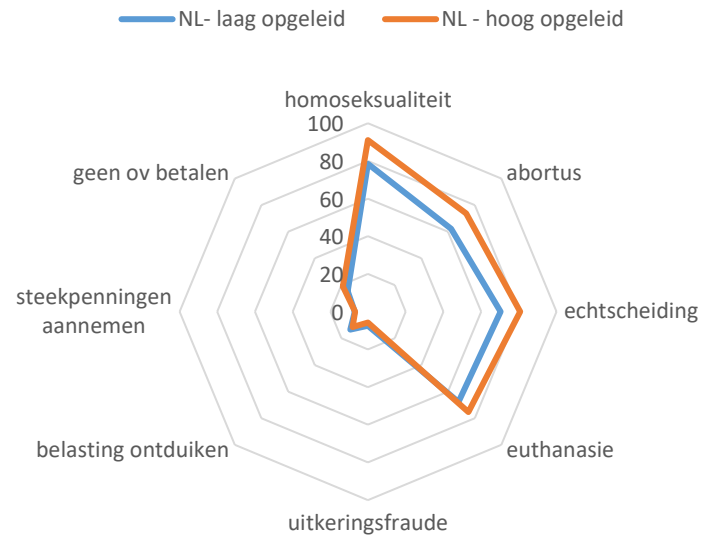

Waardenkompas

Inkomen

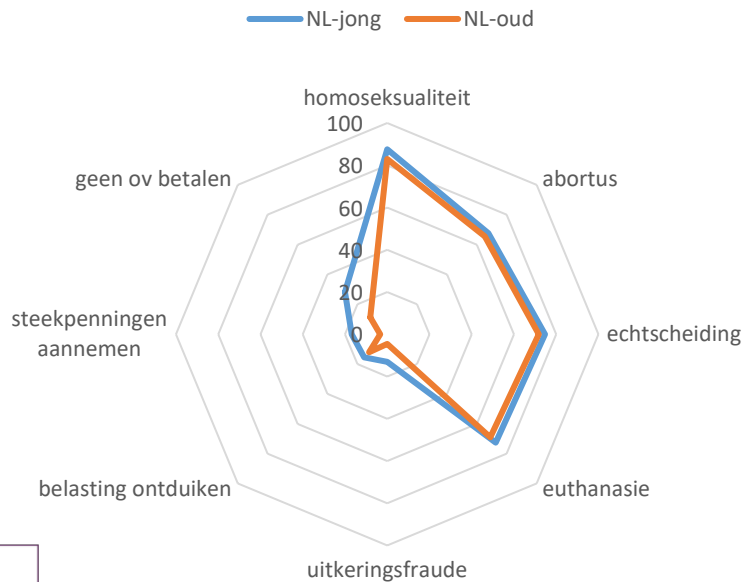

Opleiding

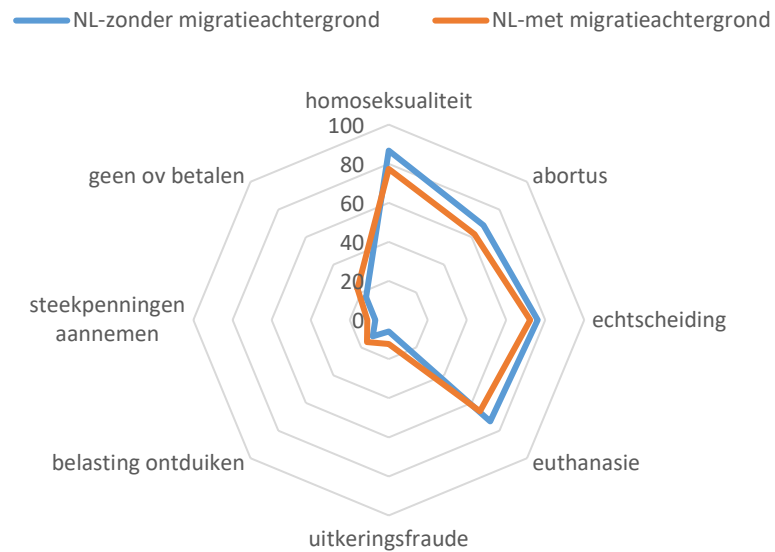

Waardenkompas

Leeftijd

Migratieachtergrond

Strategie

Wanneer?

Distancing
(afstand nemen)

Als een kwestie zeer gevoelig ligt binnen de klas, school of lokale gemeenschap kan je gebruik maken van **vergelijkingen of parallellen** (tijd, plaats etc.)

Compensatory
(compenserend)

Als leerlingen zich extreem uitlaten of sterke opvattingen hebben gebaseerd op onwetendheid kan je **nieuwe informatie of argumenten & perspectieven aandragen**.

Empathetic
(inleven)

Om leerlingen te helpen een probleem vanuit **verschillende perspectieven** te zien kan je deelopdrachten inzetten ter voorbereiding. In contexten als vooroordelen, discriminatie of onbegrip.

Exploratory
(ontdekkend)

Als de aard en oorsprong van een vraagstuk niet helder is kan je **samen op zoek** gaan naar de onduidelijkheden.

De-personalising
(veralgemeniseren)

Als het te dichtbij komt voor je leerlingen en het tot hevige emoties zou kunnen leiden kan je **het minder persoonlijk** maken.

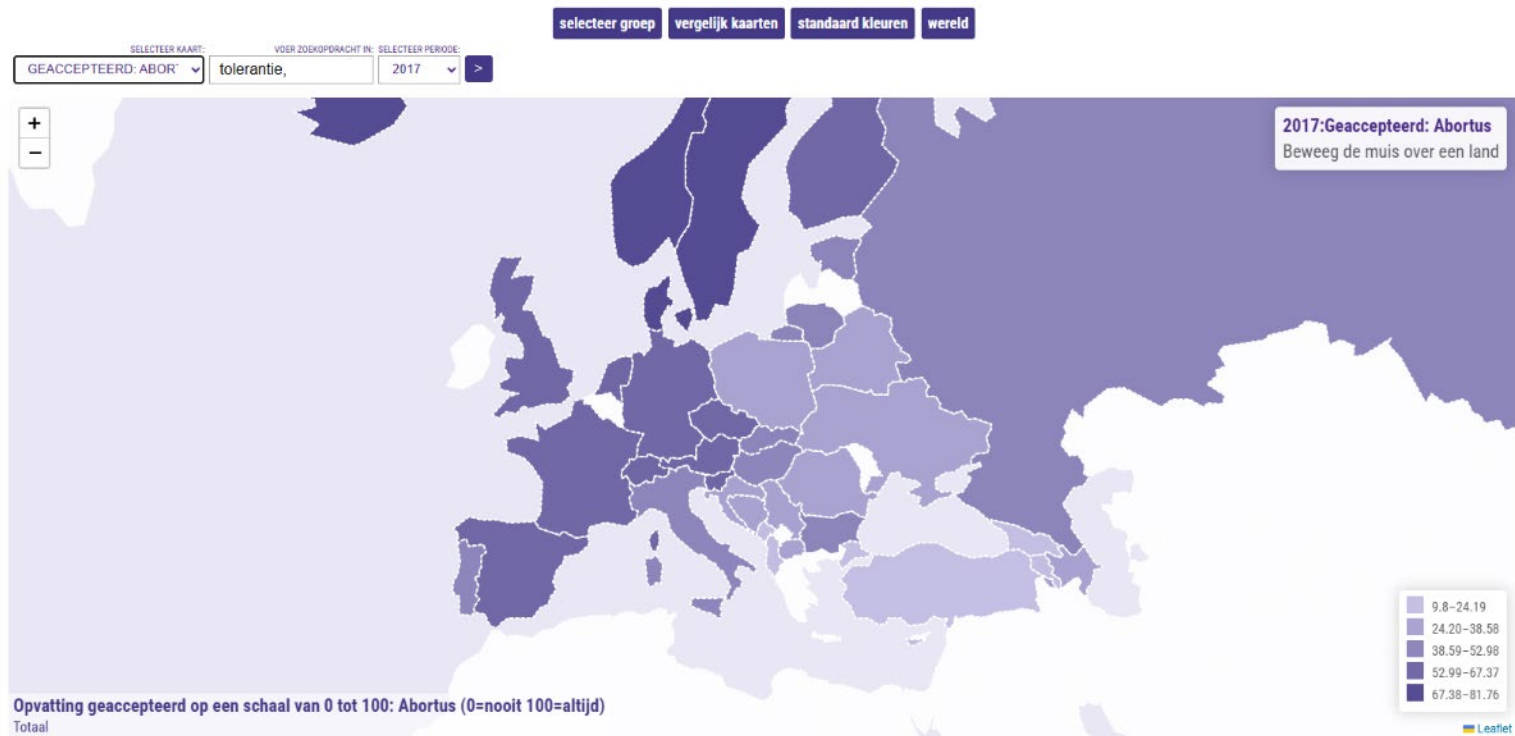
Engaging
(verbindend)

Als leerlingen weinig betrokkenheid tonen of geen mening lijken te hebben, dan kan je **nieuwe (persoonlijke of actuele) contexten gebruiken**.

Effectief inzetten van onderwijs: Timing is key!

Stadium	Preventie	Interventie	Bemiddeling	Verzoening
Onderwerp	Harmonie	X	Conflict	Levensovertuiging
Wat en wie	Identiteit-Ander	X	Eigen ervaring - Ik	De relatie - Wij
Niveau	Kennis	X	Vaardigheden	Houding
Deelname	Open inschrijving	X	Rekruteren - wij en zij apart	Rekruteren – wij en zij samen
Kenmerk	Gesprek	X	Training en gesprek	Bezinning, training en gesprek

Erasmus+ Project: TCI

Erasmus+ Project: TCI

- Sociologische verklaringen voor de verschillen tussen (groepen) mensen en landen:

THEORETISCHE ACHTERGROND ▼

Binnen EVALUE hebben wij ervoor gekozen te werken rond vijf belangrijke en hedendaagse thema's: migratie, democratie, milieu, solidariteit en tolerantie

Deze dimensies zijn combinaties van vragenlijstitems van de European Values Study en zijn gebaseerd op theoretische kennis uit de sociaal-wetenschappelijke literatuur. Elke dimensie is theoretisch onderbouwd en is leidend voor de informatie in het lesmateriaal. Dit verwijst naar het idee van krachtige kennis zoals genoemd door M. Young. Deze dimensies kunnen ook worden vergeleken met algemene waardedimensies (postmaterialistische waarden, waarden inzake gelijkheid van man en vrouw, kosmopolitisme, politieke links-rechts zelfplaatsing, politiek vertrouwen, sociaal vertrouwen en autoritarisme).

In onderstaande tabel wordt voor elke dimensie meer informatie gegeven:

Dimensie	Zeer korte versie	Verkorte versie	Lange versie	infographics
Migratie	Migration_report_NL_very_short.pdf	Migration_report_NL_short_version.pdf	Migration_report_NL_long_version.pdf	MigrationFinal_NL.pdf
Democratie	Democracy_report_NL_very_short.pdf	Democracy_report_NL_short_version.pdf	Democracy_report_NL_long_version.pdf	DemocracyFinal_NL.pdf
Milieu	Environment_report_NL_very_short.pdf	Environment_report_NL_short_version.pdf	Environment_report_NL_long_version.pdf	EnvironmentFinal_NL.pdf
Solidariteit	Solidarity_report_NL_very_short.pdf	Solidarity_report_NL_short_version.pdf	Solidarity_report_NL_long_version.pdf	SolidarityFinal_NL.pdf
Tolerantie	Tolerance_report_NL_very_short.pdf	Tolerance_report_NL_short_version.pdf	Tolerance_report_NL_long_version.pdf	ToleranceFinal_NL.pdf
Religie	Religion_report_NL_very_short.pdf	Religion_report_NL_short_version.pdf	Religion_report_NL_long_version.pdf	ReligionFinal_NL.pdf
Algemene waarden		General_value_dimensions_report_NL.pdf		
gegevensrapport		Data_in_EVALUE_short_version_ENG.pdf	Data_in_EVALUE_long_version_ENG.pdf	
Respondentgroepen				

Erasmus+ Project: TCI

- Sociologische verklaringen voor de verschillen tussen (groepen) mensen en landen:

Erasmus+ Project: TCI

- Sociologische verklaringen voor de verschillen tussen (groepen) mensen en landen:

TOLERANTIE INDIVIDUELE VERSCHILLEN

HOOG VS.. LAAG INKOMEN

- **Hoog inkomen:** toleranter ten aanzien van **private morele kwesties**, minder tolerant ten aanzien van **publieke morele kwesties**
  - Meer voorstander van **autonomie en individuele vrijheid**
- Mensen met **een hoger inkomen** hebben meer middelen om te manipuleren

HOGER VS. LAGER ONDERWIJS

- **Opvoeding:** Meer getraind om **een eigen mening te vormen**, meer **vermogen om objectief morele concepten te analyseren**
- **Geconfronteerd met verschillende culturen, waarden en achtergronden**
- **Toleranter ten aanzien van private en publieke morele kwesties**

STEDELIJK VS. LANDELIJK

- Mensen die in **steden** wonen, **ervaren minder sociale controle en meer blootstelling aan diverse levensstijlen**
- **Landelijk:** hechte netwerken met veel banden leiden tot sociale controle en normbevestiging

VROUW VS. MAN

- Vrouwen zijn iets **toleranter op beide vlakken**

JONG VS. OUD

- **Ouderen** hebben **meer traditionele, religieuze en materialistische waarden** dan jongeren
- Vaak **opgegroeid in tijden van onzekerheid en overleven**

RELIGIEUS VS. NIET-RELIGIEUS

- **Religie:** sleutelaspect als het gaat om **moraliteit**
- **Personen die religieuze diensten bijwonen, horen vaker de boodschap van religieuze autoriteiten en staan in contact met gelijkgestemden** (sociale controle)
- **Internaliseren strengere normen** dan personen die niet (vaak) naar religieuze diensten gaan

ALLENSTAAND VS. GETROUWD

- **Gehuwde personen houden er in het algemeen meer traditionele waarden op na**

1. **Traditionele en materiële waarden worden vaak gezien als het tegendeel van moderne en postmaterialistische waarden; zij zijn minder verbonden met hogere niveaus van tolerantie**

Het Erasmus+ project TCI

- Internationaal project/onderzoek
  - Door: Scholen en universiteiten in: Nederland, België, Slowakije en Turkije
  - Naar: Inzetbaarheid van en handvatten voor docenten om les te geven over controversiële onderwerpen
  - Output: 12 werkvormen
    - Beschrijvingen
    - Instructievideo's

FILTER
INTERACTIE MET ANDEREN:
-- SELECTEER --

MATE VAN LEVENDIGHEID:
-- SELECTEER --

WERKVORMEN
5W1H
Schaakboard
Circle Chat
Vier Hoeken
Hoofd Hart Handen
INSERT
Opinielij
Sneeuwbal
SPIDER Web
Denken Delen Uitwisselen
Waardenkompas
Waardenkwadrant

- Vervolg op Atlas of european values:
<https://atlasofeuropeanvalues.eu/>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Waardenkompas

Waardenkompas

De werkvorm "Waardenkompas" moedigt studenten aan om na te denken over een reeks waardegerichte vragen door hun meningen visueel uit te drukken op een grafiek. Studenten plaatsen zichzelf op een waardenkompas door hun antwoorden op drie tot acht waardevragen aan te geven op een schaal van 0 tot 10. Het resulterende diagram dient als uitgangspunt voor discussie, waardoor studenten kunnen verkennen hoe en waarom ze zichzelf op die manier hebben gepositioneerd.

Eerst vergelijken ze hun opvattingen binnen de klas, en later met gegevens uit verschillende landen en bevolkingsgroepen. Deze aanpak bevordert kritische reflectie, open dialoog en een dieper begrip van diverse waarden en perspectieven. Ondersteunende gegevens voor discussie en waardenverheldering zijn te vinden op de website www.atlasofeuropeanvalues.eu. Voor geselecteerde waardedimensies kunnen docenten met behulp van de online tool een klascode genereren om de collectieve klasresultaten weer te geven.

Een korte demonstratievideo van deze werkvorm is te vinden op: <https://school-education.ec.europa.eu/en/etwinning/projects/teaching-controversial-issues/twinspace>

Soort werkvorm	1	2	3	4
Groeps grootte	alleen	duo	kleine groep	grote groep
Mate van actie/activiteit/levendigheid	weinig actie	gemiddeld actie	veel actie	

Inhoud

1. Doelen met betrekking tot waardencommunicatie en -verheldering..... 2
2. Context van de klas 2
3. Klaslokaal, materiaal en benodigdheden..... 2
4. Opbouw van de werkvorm (stap voor stap) 2
5. Belangrijke aandachtspunten en knelpunten 4
6. Onderwerpen en stellingen 4
7. Link naar de waardenverheldering/verklarende theorieën..... 5
8. Nabespreking 7
9. Varianten en alternatieven 8
10. Andere aspecten om rekening mee te houden 8

TEACHING
CONTROVERSIAL
ISSUES

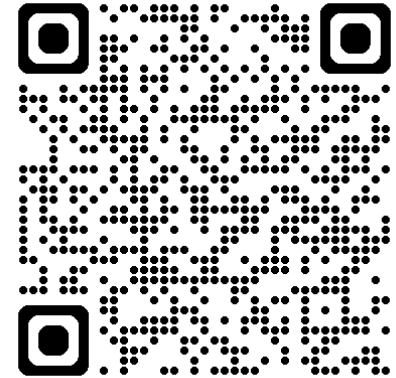

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

WWW.ATLASOFEUROPEANVALUES.EU

Heb je vragen of wil je meer informatie?

Tufan.naderi@fontys.nl & Hay.Janssen@fontys.nl

DANKJEWEL!

Heb je vragen of wil je meer informatie?

Tufan.naderi@fontys.nl

Hay.Janssen@fontus.nl